

**Ақша жүйесі. Ақша
массасы, ақша
базасы және ақша
мультипликаторы.
Инфляция**

PhD, доцент Досжан Р.Д

Дәріс жоспары:

1. Ақша жүйесі
2. Биметаллизм
3. Монометаллизм
4. Инфляция

Ақша жүйесі

Ақша жүйесі – бұл тарихи түрде қалыптасқан және ұлттық заңдылықтармен бекітілген, ақша айналысын ұйымдастыру формасы

*Металл ақша
айналысы*

*Несиелік және
қағаз ақшалар
жүйесі*

Металл ақша айналысы

Монометализм

Биметализм

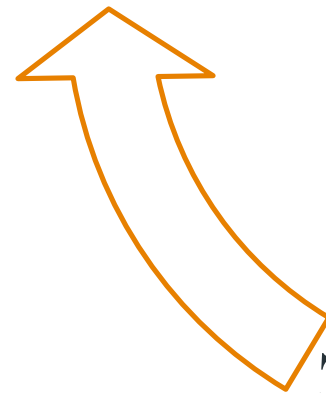
Ақша жүйесінің элементтері

Ақша бірлігі

Ақша түрлері

Эмиссиялық
жүйе

Ақша массасы

Ақша массасы – жеке тұлғаларға, кәсіпорындарға және мемлекетке тиісті және шаруашылық айналымына қызмет ететін сатып алу және төлем құралдарының жиынтығы.

Ақша базасы

Ақша базасы (МВ) – бұл міндеттемелерге жататын резервтік және бастапқы ақшаларды білдіреді

$$MB = CIC + RR + DCB,$$

мұнда,

CIC – айналыстағы нақты ақшалар;

RR – міндетті резервтер;

DCB – екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық банктегі коршоттағы қаражаттары.

Ақша мультипликаторы

Ақша базасының ақша массасына
ықпал етуі *ақша мультипликаторы*
(Ам) көмегімен есептеледі

$$A_m = \frac{M_3 \text{ (ақша массасы)}}{M_B \text{ (ақша базасы)}}$$

Ақша агрегаттары

Белгілі бір күндегі және белгілі бір кезеңдегі ақша айналысының сандық өзгерісін талдау үшін, сондай-ақ ақша массасының өсуі мен көлемін реттеуге байланысты шараларды жасау үшін әр түрлі көрсеткіштер пайдаланылады. Ондай көрсеткіштерді *ақша агрегаттары* деп атайды

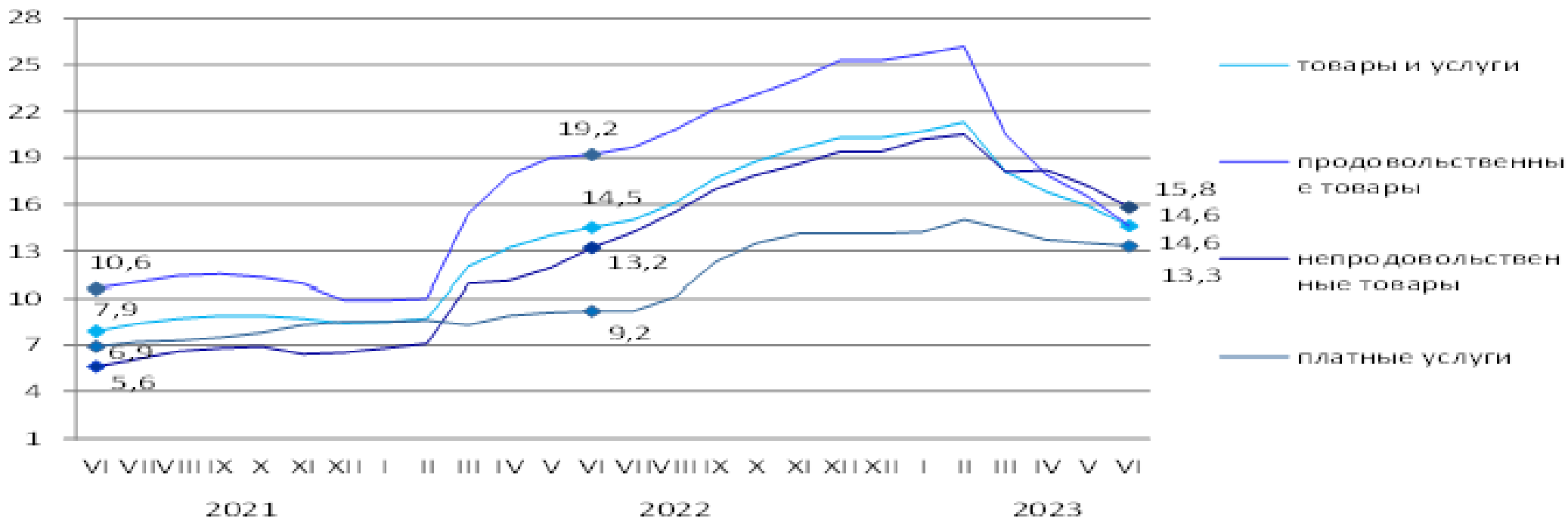
Инфляция

Инфляция (латын. inflatio, аудармасы - “қабыну”, “ісіну”) - бұл бағаның өсуінен, тауарлар тапшылығынан және тауарлар және қызметтер сапасының төмендеуінен туындайтын ақшаның құнсыздануы, сондай-ақ оның сатып алу қабілетінің төмендеуі.

Қазақстан Республикасындағы 2021-2023 жылдарға арналған жылдық инфляция

Қазақстан Республикасындағы жылдық инфляция

Бір жыл ішінде азық-түлік тауарларының бағасы 14,6%-ға, азық-түлік емес тауарларға – 15,8%-ға, ақылы қызметтерге – 13,3%-ға өсті

Мәә, тауарларға баға күннен күнге қымбаттап жатыр

Айтпа, 20000 тг құртып, ештеңе алмағандай болдым

